

ANER I KRIG

- Kilder fra Napoleonskrigene til 2. Verdenskrig

Aner i krig

PER ANDERSEN – PER@ANDERSEN1.DK

Agenda

- Napoleonskrigene
- Slesvigske krige
- 1. Verdenskrig
- 2. Verdenskrig

Napoleons- krigene

Napoleonskrigene 1801-1814

- ❑ Væbnet neutralitetsforbund med Sverige, Rusland og Preussen
- ❑ To slags lokalforsvar ved forordninger
- ❑ Landeværn (træskoslaget ved Køge 1807)
- ❑ Kystmilitsen (strandsogne)
- ❑ Auxiliærkorps
- ❑ Prisonen

Landeværn og kystmilits - regimententer

- ❑ De primære arkivalier er hos Rigsarkivet
- ❑ 9 regimententer i landeværnet
- ❑ Regimentslister:
Primært officerer

Landeværn og kystmilits - amter

- ❑ De primære arkivalier er hos Rigsarkivet, noget er skannet
- ❑ Lægdsruller, lister, sager m.v. (bemærk, ustrukturerede materialer)

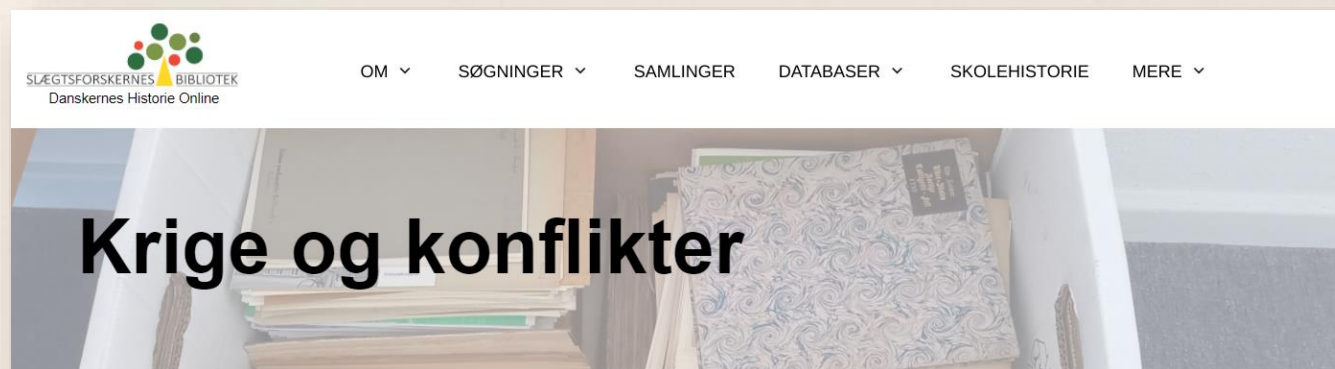
Landeværn og kystmilits – herreder, birker

- ❑ De primære arkivalier er hos Rigsarkivet, en del er skannet
- ❑ Ruller, lister, regnskaber, korrespondance m.v.

13	Jens Grand	Engeslev	46	Engeslev	Sn	Grundmand	Togvær	Liggende, Aft. 1795 Aft. for Holbeck Bog
14	Johan Christoffersen	Guinea	70	Holbeck	Tu	Jurmand	Togvær	
15	Peder Samsborg	Sløvning	82	St.	Sn	Jord og Waare	Togvær	Loddet, Aft. 1792

Napoleonskrigene - online

- Slægtsforskernes Bibliotek / www.slaegtsbibliotek.dk
 - a) Se under "Samlinger" -> "Krige og konflikter"
 - b) Hirsch officerer under "Samlinger"
- Mediestream
- Prisonen –
se Slægtsforskernes
Bibliotek
under Databaser

Det danske auxiliærkorps (hjælpekorps)

- Danmark sluttede sig i 11. time sig til Frankrig
- Arkivalieronline (sa.dk) → Militærvæsen → Militær og Forsvar → 1. auxiliærkorps
- Fysiske arkivalier om 1-3. auxiliærkorps
- Bemanning til 4 franske linjeskibe: Skt. Helena Medaljen
- Dansk deltagelse ved Waterloo?

De slesvigske krige

De slesvigske krige 1848-1851 og 1864

- ❑ Dansk-tysk borgerkrig
- ❑ Primært krigshandlinger i Slesvig (Sønderjylland)
- ❑ Mere nationalt traume end tab af menneskeliv

Erindringsmedaljen

- ❑ Indstiftet i 1875
- ❑ Ca. 100.000 berettiget til modtagelse

Søg i samlingerne

Søg i:
Arkivalieronline
Søg og bestil (Daisy)
Søg efter digitalt skabte data
Dansk Demografisk Database

Spørgsmaal.	Svar.
Hvad er Deres fulde Navn?	Anders Hansen
Hvilken Dag og hvilket Aar er De født?	den 31. Juli 1827.
I hvilket Aar har De deltaget i Krigen?	1850.
Med hvilken Afdeling (Institution) tjente De dengang?	5 ^e Forførbnings Bataillon
Med hvilket Compagni, Escadron eller Batteri stod De?	3 ^{de} Compagni
Hvilket Nummer havde De?	N ^o 87.
Fra og til hvilken Dag var De tjenestgjørende?	fra 1 ^o April 1850. til 13 August 1851.
Tjente De som Menig eller som Befalingsmand?	som Menig
Blev De soaret i Krigen? Naar?	Jaarit den 25 Juli 1850.
Har de ligget paa Lagareth? Paa hvilket?	paa Søtoens Hospital: Hjælpeskarn
Blev De fangen i Krigen? Naar og hvor?	Nei.
Har De Pension eller Invalidforjærgelse? Hvilket Nummer har Deres Pensionsbrev?	Nei.
Er De Medlem af „De danske Vaabenbrødes Selskab“? I hvilken af dets Afdelinger og i hvilket Nummer staar De?	Ja. Mikkj Afdeling N ^o 23230.
Hvilken er Deres nuværende Stilling?	Gaardpøstter
Hvor har De nu Bopæl? (Hvis De ikke boer i en Kjøbstad, bedes Amt, Herred, Sogn og By angivet).	Mikkj By Odense Amt Hov. Herred Mikkj Sogn
Hvilken er Deres nuværende Adresse?	Gaardpøstter Anders Hansen Mikkj ved <u>Norrunakke</u>

Lars Højgaard
Billedet

Hædersgaven

- Indstiftet i 1906/1913
- Kr. 100 om året resten af livet
- 30.000 sager
- Først journalnummer (online) ...
- ... derefter sagen i Rigsarkivet

- Arkivserie: Ansøgninger om hædersgaver til veteraner 1849-50
- Arkivserie: Ansøgninger om hædersgaver til veteraner fra 1864

- Register 1848-50 (via Daisy):

Hædersgaven til veteraner fra krigen 1848-1850. Fortegnelse over modtagere (1987 - 1987)

[Forsvarets Arkiver, Arkivskabte Hjælpemidler \(1848-1850\)](#)

- Register 1864 (Arkivalieronline):
Militærvævsen ->
De slesvigske krige

Dannebrogsmændenes Hæderstegn

- Orden indstiftet i 1808
- 2.200 modtog denne orden
- Skulle returneres ved død
- Online databaser på DDA
- Slægtsforskernes Bibliotek:
"De Kgl. Danske Ridderordener"
- Husk evt. levnedbeskrivelse i
Ordenskapitlet

Søg i databasen

Oversigt over
dannebrogsmænd fra
1864

Dannebrogsmænd fra
Hof- og Statskalender
1872

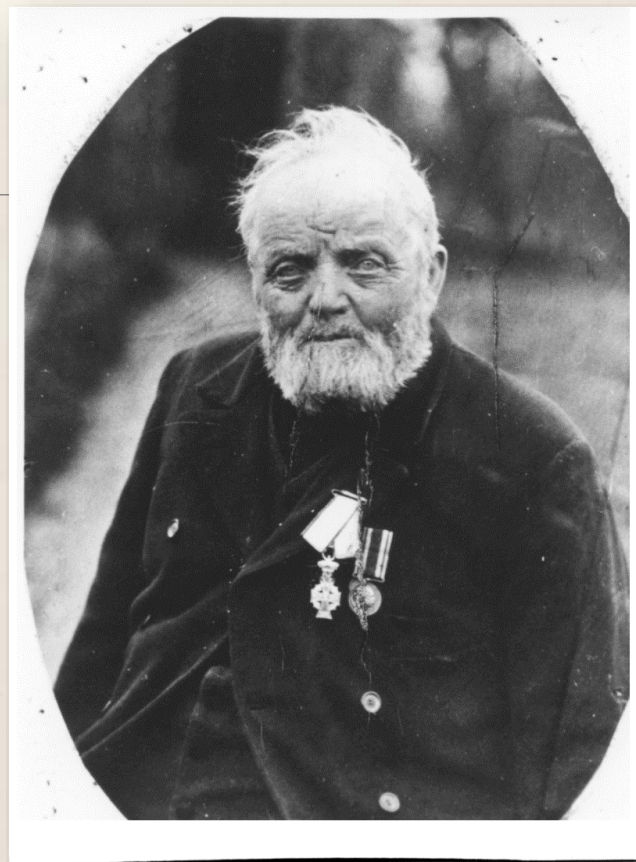

Dannebrogsmænd

Veteran Nils Sørensen
Tved Dalby Sogn fr. Hølding

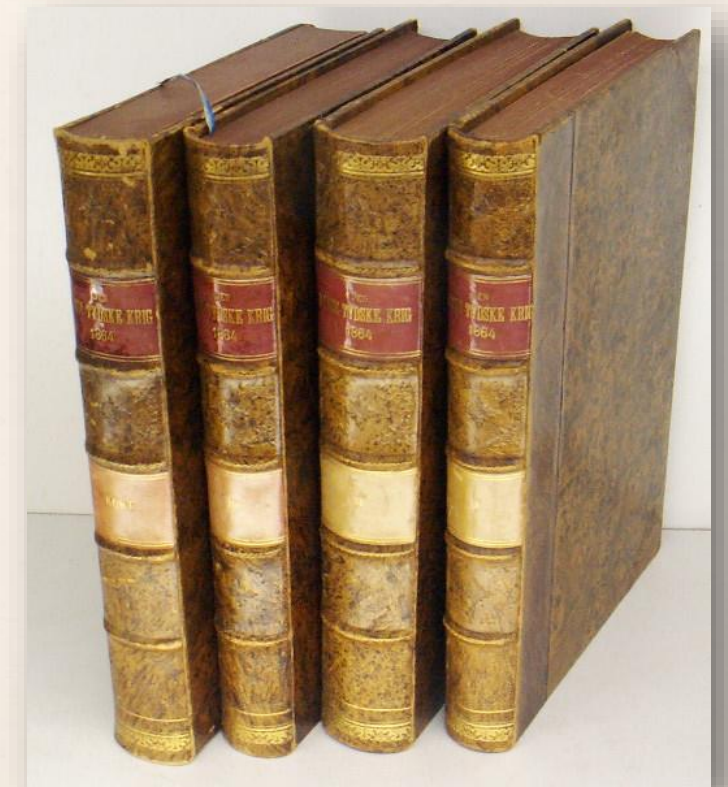
Levnedsbeskrivelse.

Indkaldt som Rekrut 10 Maj 1863
til 6te Batalions 4 Comp i Slesvig
Jeg var med da Dybbøl blev rømmet
da blev jeg afløs om Aftenen kl. 7 men
kl. 8te maatte jeg stille igjen til Slesvigvoldens
=ning og maatte til Als som tog de meste

Hvor kæmpede min ane?

- Find først fx regiment og kompagni eller afdeling
Fx ansøgning til erindringsmedaljen eller lægdsrullen.
- Slægtsforskernes Bibliotek:
- "Den dansk-tydske Krig i Aarene 1848-50" (8 bind)
- "Den dansk-tydske Krig i 1864" (3 bind)

Såret i kamp eller indlagt

- Omkring 10.000 sårede i alt
- Arkivalier om indlagte ved feltlazaretter findes i Rigsarkivet
- Lige så mange var indlagt med tyfus som sårede
- Arkivskaber:
Forsvarsstaben, Forsvarets Lægekorps
- Arkivserie: Lazaretter Treårs-krigen og 1864

Robert Lemming m.fl.

- ❑ Alfabetiske lister online over sårede, døde, taget til fange m.v.:
- ❑ Arkivalieronline:
Militærvæsen -> De Slesvigske Krige
- ❑ Slægtsforskernes Bibliotek:
"Register over faldne i de Slesvigske Krige 1848-1864"

The screenshot shows the 'Arkivalieronline' website interface. At the top, there is a dark header with the 'RIGSARKIVET' logo (a crown above the text) and the site name 'Arkivalieronline'. Below the header, the main content area is titled 'De slesvigske krige'. Under this title is a table with two columns: 'Arkiv' and 'Indhold'. The table lists five different archival records, each with its source and a link to the specific document.

Arkiv	Indhold
Finansmin., 3. Departement, Enkeforsørgelseskontoret	Navnelister til Hædersgaven 1864 (1990 - 1990)
Forsvarets Arkiver, Arkivskabte Hjælpebidler	Danske armeofficerer 1848-1850 og 1864. Udarbejdet af Robert Lemming (2003 - 2003)
Forsvarets Arkiver, Arkivskabte Hjælpebidler	Danske officerer ved den aktive armé 1864. Udarbejdet af E. Borgstrøm (1988 - 1988)
Forsvarets Arkiver, Arkivskabte Hjælpebidler	Danske soldater i preussisk og østrig-ungarsk fangeskab 1864. Udarbejdet af Robert Lemming (2000 - 2000)
Forsvarets Arkiver, Arkivskabte Hjælpebidler	Danske soldater i slesvig-holstensk krigsfangeskab 1848-1850. Udarbejdet af Robert Lemming (2003 - 2003)

1. Verdenskrig (Den Store Krig)

De sønderjyske krigsdeltagere 1914-1918

- ❑ 35.000 sønderjyske krigsdeltagere
- ❑ Tyske kilder (stamruller) er sparsomme
- ❑ Et stigende antal er beskrevet på siden:
denstorekrig1914-1918.dk
- ❑ Bl.a. generalieblade, tabslister m.m.m.

BONDE, CHRISTEN
CHRISTJANSEN (1890-1915)

A black and white portrait of a young man, Christen Bonde Christjansen, wearing a dark, double-breasted suit jacket over a white shirt and a dark tie. He is looking slightly to the right of the camera. The background is a plain, light-colored studio backdrop. In the bottom right corner of the photo, there is a small dark blue rectangular logo with the text "MUSEUM SØNDER JYLLAND" in white.

MUSEUM
SØNDER
JYLLAND

Persondata
Født: 20/02-1890, Mjels, Oksbøl Sogn
Død: 31/07-1915, Kurland, Rusland
Uddannelse: -
Erhverv: -

Lægdsruller ca. 1920 online

- ❑ Haderslev, Sønderborg og Tønder amter:
Lægdsruller → Alfabetiske lister (lægsruller)
- ❑ Aabenraa amt:
Sønderjylland og hertugdømmerne →
Landråder 1867-1920, Sønderjylland →
Militärwesen. Heer und Flotte
- ❑ Ekstraordinær session 1920:
Lægdsruller →
Lægdsruller fra lokaladministrationen →
Udskrivningskredsen for Sønderjylland →
Sønderjyske lægdsruller (1920 - 1920)

Litteratur

- ❑ Mediestream (perioden generel tilgængelig)
- ❑ Flensburg Avis (fla.de, gratis)
- ❑ Den Store Krig 1914-1918.dk ->
Litteratur om Den Store Krig 1914-1918
DSK årbog og medlemskort (Danksindede
Sønderjyske Krigsdeltagere)
Krigsfanger
Lister over sønderjyske faldne
- ❑ Slægtsforskernes Bibliotek
Samlinger -> Krig og konflikter
"The Histories of Two Hundred and Fifty-one".

Pensionsansøgninger

- ❑ Slægtsforskernes Bibliotek under databaser:
- ❑ Navneregister til I-akter (1921 - 1990):
Oversigt over sagsnumre vedrørende invalidepension efter deltagelse i 1. Verdenskrig
- ❑ Navneregister til E-akter (1921 - 1990):
Oversigt over sagsnumre vedrørende enkepension efter deltagelse i 1. Verdenskrig

Sikringsstyrken, handelsflåden

- ❑ Lægdsrullen (laegdsruller.dk)
- ❑ "Dislokationen under Sikringsstyrken 2/8 1914 - 31/3 1919"
(Slægtsforskernes Bibliotek)
- ❑ "De forliste i den danske handelsflåde under 1. Verdenskrig"
(Slægtsforskernes Bibliotek)

Danskere i fremmed krigstjeneste

- ❑ "Vaabenfæller" (Oversigt over 60 personer i allieret tjeneste under 1. Verdenskrig) (Slægtsforskernes Bibliotek)
- ❑ DenStoreKrig1914-1918.dk
- ❑ www.memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr (Fremmedlegionen)
- ❑ www.nationalarchives.gov.uk
- ❑ Commonwealth War Graves (www.cwgc.org)

2. Verdenskrig

The bad guys

- 30.000 interneret
- 13.000 dømt
- 46 henrettet
- 22.000 medlemmer af DNSAP
- Centralkartoteket i Rigsarkivet:
Arkiv skaber: Politiets Efterretningstjeneste
Arkivserie: Centralkartoteket (1945 - 1950)
- Henvisninger til journalen -> sagen
- Sagerne underlagt 75 års reglen

Kilder om "mistænkte"

- ❑ "Efterlysningsliste til brug for Feltpolitidetachmentet" (Slægtsforskernes Bibliotek)
- ❑ Bovrup-kartoteket i uddrag (Slægtsforskernes Bibliotek)
- ❑ Tysklandsarbejdere:
Arkivskaber: Arbejdsdirektoratets 5. Kontor
Arkivserie: Navnekartotek over tysklandsarbejdere
Arkivserie: Journalsager for Tysklandsarbejdere

Østfronten

- ❑ Waffen SS, Frikorps Danmark
- ❑ Nazister, sønderjyder, eventyrlystne
- ❑ 6.000 blev optaget, 2.000-4.000 faldt
- ❑ Kilder er vanskelige

The good guys

- Modstandsbevægelsen
 - Aktive
 - Hjælpere
 - Situationsbetingede hjælpere
 - Hjælp ved befrielsen
- Nationalmuseets Modstandsdatabase (85.000 personer): modstand.natmus.dk
- Statsadvokaten for Særlige Anliggender, Navnekatotek (sabotage m.v.)

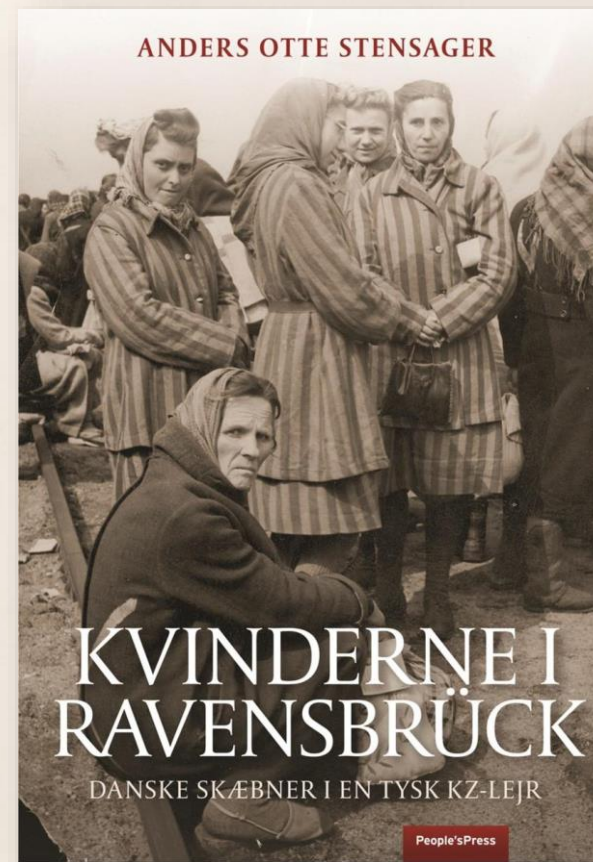
Danskere i allieret tjeneste og krigssejlere

- ❑ To databaser over danskere i allieret tjeneste og krigssejlere
- ❑ Nationalmuseet
allieret.natmus.dk
- ❑ Danes at War (privat side):
www.danes-at-war.dk

Fangelejre (KZ)

- ❑ Ca. 6.100 danskere kom i lejr
 - ❑ 2850 modstandsfolk
 - ❑ 2050 politifolk og grænsegendarmer
 - ❑ 481 jøder, 450 asociale, 150 kommunister
- ❑ Først og fremmest Modstandsdatabasen
- ❑ Arkivskaber: Udenrigsministeriet
Arkivserie: Navnekartotek Politisk Afdeling
- ❑ Nationalmuseets database for Frøslevlejren
Online: froeslev.natmus.dk
- ❑ The Arolsen Archives (forfulgt af nazister)

Børn af engelske og tyske soldater

- ❑ Officielt 5.600 børn af tyske soldater
- ❑ Faderskabssager registreret centralt i:
Justitsministeriet, 1. Ekspeditionskontor
- ❑ Journal, samlet i gruppe 161
Register på moderens navn
- ❑ Børn af engelske soldater:
Justitsministeriet, 1. Ekspeditionskontor
- ❑ Journal, samlet i gruppe 158 (til 1948)
Eller journalregisteret (efter 1948)

Tak for opmærksomheden